

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

**MUZEUL
NAȚIONAL**

XXVII

EXTRAS

București
2015

Colegiul de redacție:
Academician **DINU C. GIURESCU**
Prof. univ. dr. **IOAN SCURTU**
Prof. univ. dr. **ION BULEI**
Prof. univ. dr. **MIHAIL IONESCU**

OANA ILIE
Redactor șef

Corectură:
ALEXANDRA MĂRĂȘOIU

Tehnoredactare:
ALEXANDRA MĂRĂȘOIU

Anuar editat de **Muzeul Național de Istorie a României**, București, Calea Victoriei
nr. 12, tel: 021. 315.82.97, tel./ fax: 021. 311.33.56

Volum tipărit de Editura Cetatea de Scaun, 2015

ISSN 1015 - 0323

„VESTEA” DESPRE ÎNCORONAREA REGELUI FERDINAND ȘI A REGINEI MARIA LA ALBA IULIA

THE NEWSPAPER “VESTEA” ON THE CORONATION OF KING FERDINAND AND QUEEN MARIE IN ALBA IULIA

Ionela Simona Mircea*

Abstract

The several dozen articles from the “Vestea” newspaper (which appeared in Alba Iulia) increase the number of known facts regarding the coronation of King Ferdinand I and Queen Marie as sovereigns of Greater Romania through the information about the state of mind of the Alba Iulia city on the eve of such an important event. The information is diverse and also concerns aspects connected to local urban planning and the local institutions and personalities involved in the preparation of the festivities.

“Vestea” began to publish articles about the coronation several months before the event was due, in order to inform the locals about it. At first, the information, grouped into a few columns, had a general character, but it became more detailed as time went by and the event grew closer; some of the news were taken from the central press, while some were re-written. There are also numerous articles which comprise information regarding the measures taken by the local decisional factors for the preparation of the event and that of the city, the embellishment of Alba Iulia, the completion of some construction and restoration works, as in the case of the Coronation Church and the Union Hall respectively, the ensuring of the guests’ accommodation and protection. Some articles provide strictly technical information, on days and hours, about the program or the guests, while others describe the Romanians’ emotional, expectant state of mind. In most of the cases, the articles - critical or not towards the state of things observed in the territory - also had the role of mobilizing and solidarising the community in face of such an event.

Keywords: coronation, press, Alba Iulia, king Ferdinand I, the Coronation Cathedral

Marea Unire a oferit românilor o nouă viață, într-un nou cadru administrativ, politic, economic și cultural, fiind înlăturate barierele jugului străin și asigurate posibilități și oportunități sporite de dezvoltare a României.

Regele s-a implicat personal în toate actele legate de unire, a primit delegațiile din provinciile istorice, a purtat discuții și a formulat sugestii care au stat la baza unor decizii, a recunoscut actele de unire adoptate la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia și, împreună cu regina Maria, a susținut politica diplomatică pentru recunoașterea internațională a Unirii în cadrul Conferinței de pace de la Paris¹. Pentru a întări actele de unire a întreprins călătorii în provinciile românești incluse în

---

* Muzeograf. Muzeul Național al Unirii Alba Iulia.

¹ Ion Mamina, *Regalitatea în România (1866 – 1947)*, București, Editura Compania, 2004, p. 140.

România Mare, în 1919 (între 22 mai și 1 iunie) străbătând Transilvania², iar în 1922 (între 16 – 19 mai și 20 – 25 mai) străbătând Bucovina și Basarabia. Unirea teritorială și politică era înfăptuită, recunoscută în plan extern, iar suveranii, prin călătoriile întreprinse, luaseră contact cu teritoriile românești unite cu Vechiul Regat și cu locuitorii acestora. Unirea instituțională, uniformizarea legislativă, reformarea întregii societăți românești reprezentau o necesitate în noul context. După o perioadă mai dificilă, datorată retragerii trupelor ocupanților străini și jafului care a însoțit retragerea, urmărindu-se practic reducerea treptată a decalajului economic al României Mari față de țările avansate ale Europei, au fost inițiate reforme pentru uniformizarea și eficientizarea noii legislații și a instituțiilor statului român în funcție de noile nevoi ale țării³.

Mai era nevoie și de un simbol pentru România reunificată pentru prima oară după patru secole, o ceremonie de încoronare, mediatizată, care să marcheze unirea tuturor teritoriilor românești sub sceptrul lui Ferdinand I cel Loial și al Mariei cea Mare, o ceremonie care să aducă țării prestigiu internațional, care să arate Europei și țării, printr-un anume fast, o monarhie puternică și, mai ales, credibilă⁴.

Odată luată această decizie, este ales orașul pentru încoronare, e stabilită data desfășurării evenimentului, sunt aleși oamenii care să pregătească totul până la cele mai mici amănunte. Orașul Alba Iulia, situat în inima Transilvaniei, a fost ales ca loc al încoronării suveranilor României Mari pentru că acolo, la 1600, Mihai Viteazul proclamase, cel dintâi, unirea Țării Românești, a Moldovei și a Transilvaniei, care au format o țară românească mare până la 1601⁵. După disputele politice dintre liderii partidelor politice, care doreau întâietate în organizarea evenimentului, încoronarea, stabilită inițial să se desfășoare în 1921, este amânată pentru 15-17 octombrie 1922⁶. Pregătirile începute din 1920 s-au derulat, așadar, pe parcursul a doi ani.

Multe informații interesante despre încoronare se găsesc în presa timpului, unele cunoscute, altele nu. În acest studiu încercăm să oferim câteva dintre informațiile pe care „Vestea”, un ziar local albaiulian le oferea albaiulienilor de atunci, pregătindu-i pentru eveniment. Multe articole comunică date preluate din presa centrală, altele aduc informații strict locale privind organizarea și măsurile luate în acest sens de factorii decizionali locali, în colaborare cu cei veniți de la București sau din alte părți ale țării. Unele articole oferă informații strict tehnice, altele prezintă și întrețin o anume stare emoțională, de așteptare. În majoritatea cazurilor, articolele din „Vestea”, critice sau nu față de stările de lucruri constatate în teritoriu, dovedesc un

² Ruta a fost: Brașov – Oradea – Carei - Baia Mare – Bistrița – Cluj – Turda – Apuseni (Câmpeni – Țebea – Abrud) – Alba Iulia – Blaj – Sibiu – Făgăraș.

³ Până la mijlocul secolului al XIX-lea Vechiul Regat a rămas sub tutela otomană, iar mentalitatea orientală, letargia și fatalismul oamenilor, plăcerile, senzualitatea, corupția claselor superioare nu au fost complet eradicate. Dincolo de Carpați, Transilvania și Bucovina, eliberate de sub dominația turcească de către austrieci din veacurile XVII – XVIII și așezate sub tutela directă a Vienei, au beneficiat de o occidentalizare nu doar a moravurilor, dar și în planul afacerilor. De aici discrepanțele care nășteau unele probleme ce se cereau rezolvate. (Vezi Guy Gauthier, *Missy regina României*, București, Editura Humanitas, 1994, p. 264).

⁴ G. Gauthier, *op. cit.*, p. 268.

⁵ Uciderea voievodului și interesele străine au dus, din păcate, la destrămarea acesteia.

⁶ În 15 octombrie 1922, la Alba Iulia și, în 16-17 octombrie 1922, la București.

caracter mobilizator pentru comunitate, de solidarizare, de unire a tuturor forțelor pentru ca Alba Iulia să se ridice la nivelul cerut de un asemenea eveniment. Multe dintre articole sunt semnate de Ioan Teculescu, protopop de Alba Iulia, unul dintre cei mai însuflețiți luptători și apărători ai cauzei românismului în zonă.

În articolul *Încoronarea* din ziarul „Vestea” din 30 septembrie 1922, pe prima pagină se sublinia importanța acestui eveniment precizându-se că: „Încoronarea se va face la 15 octombrie. Să fie un praznic luminat. Să alergăm toți din toate părțile să fim de față în ziua aceasta, căci așa o zi sfântă n'a mai avut poporul nostru. [...] Ziua aceasta încoronează eforturile milenare ale unui popor întreg. În ziua aceasta se încoronează puterea de viață a poporului acesta. Ziua aceasta dovedește că suferințele se răsplătesc și că cel bun și drept nu are se desmereze. Ziua acesta este triumful dreptății și adevărului. Blestămat să fie cel ce cutează ca din ziua aceasta, cea mai sfântă zi de serbătoare a neamului nostru, să facă o zi de neunire, de ceartă și zăzanie. Blestămat să fie cel ce cutează ca din ziua aceasta să facă o zi politică”.

După Marea Unire, prestigiul micului oraș de pe Mureș a crescut datorită evenimentelor care i-au marcat existența și care au avut o importanță capitală pentru istoria românilor. În ciuda acestui fapt, totuși, orașul nu a reușit să se ridice la un nivel economic și urbanistic corespunzător rolului său de simbol în istoria României, pe de o parte, datorită insuficienței fondurilor publice alocate în acest sens, pe de alta, datorită disfuncționalităților în aprobarea bugetelor locale și a lipsei de interes din partea autorităților timpului în conceperea și respectarea unui plan urbanistic de dezvoltare și de sistematizare a orașului⁷. La toate acestea s-a adăugat și folosirea nejudicioasă de către factorii locali de decizie a puținelor fonduri bănești intrate în bugetul local.

Într-un amplu articol intitulat *Unde se va face încoronarea?* din „Vestea” se precizează că de fapt, „[...] încoronarea se va face în cetatea lui Mihai Viteazul și nicidecum în Alba Iulia oraș” care „tot vechiu a rămas”, care are casele „vechi și pripite, forțate la iuțală pentru o tencuială și o văruială noauă ce nu ajung a ne mândri streinilor, în vreme ce mormanele de gunoi au fost lăsate și în ziua sfințirii bisericii să ne dea tristul aspect de dezinteres față de curățenie. [...] Curentul electric, asemenea e la bunul plac al întâmplării să fie, să nu fie. Chiar în seara de priveghere lumina noastră electrică ne'a lăsat în baltă”⁸. Semnatarul articolului concluzionează că: „Nu e de ajuns să știm aranja numai banchete, e necesar ca să îngrijim de curățenie, măcar până suntem treji, înainte de banchet, altcum aspectul orașului nostru cu gunoaiile și canalizările sale, ne face de răs lumei și străinilor care vor lua parte la încoronare”⁹.

După o primă prezentare a programului încoronării, în ziarul „Vestea” din 23 septembrie 1922, în articolul *Sărbătoarea neamului. Pregătirile și programul festivităților Încoronării Suveranilor. Solemnitatea dela Alba Iulia și serbările din București*, urmează *Programul definitiv al serbărilor încoronării Suveranilor. La Alba Iulia*, în ziarul „Vestea” din 10 octombrie 1922.

---

⁷ Un asemenea plan a fost elaborat abia în 1929.

⁸ „Vestea”, Alba Iulia, 10 octombrie 1922, p. 1-2.

⁹ *Ibidem*, p. 2.

În primul articol se precizează că o „Comisiune specială care a lucrat sub prezidenția Dlui prim-ministru a stabilit definitiv programul festivităților cari vor avea loc cu prilejul încoronării Suveranilor în zilele de 15, 16 și 17 Octomvrie a.c.”¹⁰, fiind prezentate succint evenimentele.

„Vestea” anunță că în ziua de 15 octombrie 1922 regele și regina, împreună cu familia regală și capetele încoronate din străinătate, vor sosi la Alba Iulia. Este prezentat programul zilei. Aflăm astfel că suveranii și familia regală vor fi primiți la gară de către membrii guvernului, misiunile străine, foști prim-miniștri, președinții Corpurilor legiuitoare cu soțiile și reprezentanții autorităților, că onorurile militare vor fi date de o companie de onoare cu muzică și drapel și că, dimineața, la ora 10, oficialitățile și invitații vor pleca spre catedrala din Alba Iulia spre a primi acolo pe suverani, urmând ca după 10 minute să pornească din gară spre catedrală și cortegiul regal. Regele și regina vor fi întâmpinați la catedrală de corpul diplomatic străin, principii, membri ai guvernului și alți invitați, în număr de peste 300 câți vor încăpea în biserică. Serviciul divin în catedrală va fi oficiat de Mitropolitul Primat dr. Miron Cristea, înconjurat de toți înalții prelați ai țării, mitropoliți și episcopi. Apoi, în fața incintei catedralei, de sub baldachin, regele va citi proclamația către popor care va fi prezentată ulterior și în cele patru puncte cardinale ale orașului Alba Iulia de către persoanele desemnate în acest scop. După citirea proclamației regele se va întoarce în catedrală spre a depune insignele regale și apoi va merge în apartamentele construite lângă catedrală, așteptând ca invitații să treacă în Sala Unirii. Întâmpinați de invitați, în Sala Unirii, regele și regina se vor întreține cu cei prezenți. În sala de banchet împreună cu monarhii vor lua masa cei care au asistat la serviciul divin din catedrală, ceilalți parlamentari urmând să ia masa în oraș. Între orele 14 și jumătate și 17 era stabilită trecerea în revistă a armatei și defilarea, după care regele și regina, principii, suita, membrii guvernului și misiunile străine părăsesc Alba Iulia și pleacă spre București.

În dimineața de 16 octombrie în gara Mogoșoia se va forma cortegiul încoronării pentru intrarea triumfală în capitală în ordinea următoare: drapelele tuturor regimentelor, regele călare, înconjurat de principele moștenitor Carol, principele Nicolae, capetele încoronate care vor asista la serbările încoronării, misiunile streine, corpul diplomatic, ofițerii superiori și suita regelui. Vor urma regina și principesele în trăsuri de gală și celelalte principese în trăsuri à la Daumont. Cortegiul va fi încheiat de Regimentul de Escortă. La mitropolie, urma să fie oficiat serviciul divin, după slujbă regele și regina urmând să meargă la statuia lui Mihai Viteazul, de unde vor asista la defilarea cortegiului istoric și etnografic care va dura până la ora 14. După amiază era preconizat un prânz de gală la Palat, în timp ce orchestre militare și coruri vor cânta în piețele publice ale capitalei. La Arenele Romane suveranii vor primi omagiul celor 10000 de primari din întreg cuprinsul României. Erau anunțate concerte. Parcul Carol găzduia la ora 12 și ospățul primarilor, toate aleile principale urmând a fi acoperite cu scânduri și ocupate cu

¹⁰ „Vestea”, Alba Iulia, 23 septembrie 1922.

mese. Pentru seara zilei de 16 octombrie 1922 era anunțată o recepție la Palatul Regal, precum și reprezentații teatrale și concerte simfonice.

La serbări erau așteptați generalul Franchet d'Esperay, un fiu al regelui Angliei, Duce de Genova în Italia, Suveranii Iugoslaviei, Diadocul Greciei și Principesa Elisabeta¹¹.

Dacă prima informare a avut un caracter mai general, cea de-a doua oferă informații ceva mai amănunțite în *Programul definitiv al serbărilor încoronării Suveranilor. La Alba Iulia*, pe zile și ore. Aflăm că în prima zi, la 15 octombrie 1922, la orele 9 și 15 minute, are loc „descinderea din trenul regal a M.M.L.L. Regele și Regina, A.A.L.L.R.R. Principele și Principesa moștenitori și a Familiei Regale”. În gara din Alba Iulia se vor afla președintele Consiliului de miniștri, președinții Corpurilor Legiuitoare și generali. Familia regală va fi întâmpinată de primarul orașului cu pâine și cu sare. Oficialitățile, președintele Consiliului de miniștri și președinții Corpurilor Legiuitoare vor pleca în automobile la Biserica de încoronare din Alba Iulia înainte de plecarea regelui și a reginei. La ora 9 și jumătate va pleca și cortegiul regal format din „două plutoane din Regimentul de Escortă Regală, Mareșalul curții, M.M.L.L. Regele și Regina în trăsură de gală escortată de domnii ofițeri generali, Principele și Principesa moștenitori, două plutoane din Regimentul de roșiori”. La sosirea cortegiului la Biserica de încoronare, persoanele indicate se vor afla în biserică la locurile indicate în plan. Președintele consiliului și președinții Corpurilor Legiuitoare vor aștepta pe rege și pe regină în pridvorul bisericii, iar Mitropolitul Primat îi va întâmpina la intrarea bisericii în care se va oficia serviciul divin. La ieșirea din biserică, întreg alaiul, regele și regina, însoțiți de înaltul cler și urmați de principele și principesa moștenitori, de întreaga familie regală, de principii străini, capii de misiuni, președintele Consiliului de miniștri, președinții Corpurilor Legiuitoare și de persoanele care au asistat la serviciul religios, vor merge către baldachinul așezat în fața clopotniței unde, după ce suveranii se așază, se va face încoronarea, patru crainici urmând să citească *Proclamațiunea regelui către popor*. „Parlamentarii și invitații, cari în timpul serviciului vor sta în aripa stângă a colonadelor (M) vor eși în fața clopotniței și vor lua loc în tribuna (B) din aceeași parte, iar invitații din biserică vor lua loc în cealaltă tribună în fața clopotniței”; regele și regina, după terminarea serviciului divin, vor merge la apartamentele regale, unde „depun coroanele”. La ora 12 era stabilit un dejun în Sala Unirii și în sala Teatrului a persoanelor invitate, precum și ospățul poporului. „Vestea” preciza că la „orele 14.30 M.S. Regele va trece trupele în revistă însoțit de M. S. Regina îmbrăcată în uniformă de roșiori, A.A.L.L.R.R. Principele și Principesa Moștenitori, urmați de A.A.L.L.R.R. Principii români și străini, precum și de militarii, capii de misiuni și de atașatii militari străini călări. După aceea, M.S. Regele va primi defilarea în fața tribunelor, în care vor lua loc persoanele oficiale”. După defilare, în seara zilei de 15 octombrie, trenul regal pleacă la București. Principii străini, misiunile străine, miniștrii, detașamentele militare, invitații vor părăsi Alba Iulia după plecarea trenului regal și vor sosi la București înaintea acestui tren, conform itinerariului stabilit.

---

¹¹ *Informațiuni*, în „Vestea”, Alba Iulia, 23 septembrie 1922, p. 3.

În ziua de 16 octombrie 1922, la București, festivitățile continuă, începând cu ora 10 când, în gara Mogoșoaia, regele și regina, principele și principesa moștenitori și întreaga familie regală sunt întâmpinați de mulțime. Timp de 15 minute se formează cortegiul regal, care, la orele 10 și 15 minute, pleacă de la gara Mogoșoaia la Mitropolia capitalei. „Cortegiul va fi format din: un escadron din escorta regală, drapele, M.S. Regele, A.S.R. Principele Moștenitor, A.S.R. Principele Nicolae, Principii streini, capii militari ai misiunilor streine, generalii toți călări, M.S. Regina, A.S.R. Principesa Moștenitoare, Familia regală, Principesele streine în trăsuri de gală. Două plutoane de escortă regală”. La ora 12 jumătate era stabilită sosirea la Mitropolie a regelui și a reginei, însoțiți de familie și invitații din cortegiul regal, unde sunt întâmpinați de întreg guvernul, de miniștrii străini, președinții și vicepreședinții Senatului și Camerei și de birourile acestora, de secretarii generali, înalți funcționari ai statului. Mitropolitul Primat îi întâmpină pe suverani la intrarea în biserică. La ora 13 și un sfert urma să se formeze cortegiul în aceeași ordine ca la sosire și să se deplaseze la statuia lui Mihai Viteazul unde urma să se desfășoare, o oră mai târziu, defilarea cortegiului istoric, etnografic și al primarilor din întreaga țară. Pentru ora 20 fusese stabilit un dineu de gală la Palat.

În ziua de 17 octombrie fuseseră stabilite la Palat, conform protocolului regal, la ora 10, o recepție a misiunilor streine, la ora 11, o recepție a Corpului Diplomatic, iar la ora 17, o recepție a Corpurilor Constituite. La ora 13 regele și regina urmau să primească, la Arenele Romane, omagiul primarilor. Ziua urma să se încheie cu o reprezentație de gală la Teatrul Național, începând la ora 21¹².

Pentru a asigura o prezență cât mai mare la festivitățile încoronării de la Alba Iulia și pentru a permite doritorilor din toată țara să participe au fost introduse trenuri suplimentare pe ruta București – Alba-Iulia – București. Ziarul „Vestea” își informează cititorii în legătură cu acest aspect. „Pentru transporturile ce se vor face la Alba Iulia și înapoi, cu ocazia încoronării, direcțiunea C.F.R. va pune în circulație 14 trenuri speciale de la București la Alba Iulia și 12 trenuri speciale de la Alba Iulia la București, după cum urmează: La 13 octombrie va pleca din București un tren special la 8.50 care va ajunge în Alba Iulia la 23,05. La 14 octombrie vor pleca următoarele trenuri: la 5,50 din București și vor ajunge la 21,40 în Alba Iulia, apoi vor mai pleca la orele 9,30; 10; 10,10; 10,50; 11,40; 12,20; 14,00; 15,00; 16,00; 16,40; 17,50; 18 și vor ajunge la 22,20; 22,55; 23; 0,45; 1,35; 2,15; 3,50; 4,50; 5,30; 7,41; 6,50. Din Alba Iulia vor pleca în ziua de 15 octombrie la oarele 16,15; 16,50; 17,25; 18; 18,35; 19,10; 19,45; 20,20; 20,35; 21,30; 22,05; 22,40 și vor sosi în București la oarele 4,25; 5; 5,35; 6; 6,10; 6,45; 7,20; 8,30; 8,05; 9,40 și 10,50. La ducere toate aceste trenuri vor pleca din diferite gări din jurul capitalei și vor fi îndrumate prin Ploiești-Triaj, Predeal și Coșelariu-Triaj. La înapoiere vor fi îndrumate pe aceeași cale în stația Mogoșoaia. Itinerariul acesta este provizoriu, fiind susceptibil de schimbări, după împrejurări”¹³.

¹² *Programul definitiv al serbărilor încoronării Suveranilor. La Alba Iulia*, în „Vestea”, Alba Iulia, 10 octombrie 1922, p. 1.

¹³ *Trenuri speciale pentru încoronare*, în „Vestea”, Alba Iulia, 7 octombrie 1922, p. 2.

Din acest ziar local aflăm că la București, cu ocazia încoronării, vor participa „109 țărani din Munții Apuseni îmbrăcați în costume caracteristice de pe timpul lui Avram Iancu și echipați cu armament de pe acel timp”¹⁴.

„Vestea” anunță că au fost chemați deja telegrafic la București prefectul județului, dr. Camil Velican, primarul orașului, dr. Aurel Sava, și șeful poliției, George Bariț, pentru discutarea problemelor privind organizarea evenimentului¹⁵. La întoarcere, primarul Aurel Sava, printr-o ordonanță în 7 puncte publicată de ziarul albaiulian, solicită ajutorul albaiulienilor pentru cazarea oaspeților, pentru cosmetizarea orașului, a străzilor, a caselor, care vor fi decorate cu portretele suveranilor României Mari și cu drapelele naționale („colorile să fie așezate paralel cu ruda în ordinea următoare: lângă rudă albastru, la mijloc galben, și la urmă roșu”), anunțând, de asemenea, că în biserici, în ziua încoronării, se va citi o pastorală a mitropoliților, iar în școli se vor ține cuvântări ocazionale, zilele încoronării fiind zile de mare sărbătoare, când magazinele, școlile, prăvăliile, fabricile, atelierele nu lucrează¹⁶.

Încă din 25 septembrie 1922 sosește în Alba Iulia, „pentru pregătirea serbărilor încoronării, d-nul Bianu, în calitate de Inspector general al siguranței din Ardeal”¹⁷. Câteva zile mai târziu ajunge în Alba Iulia și Romulus Voinescu, directorul general al siguranței statului. În biroul special de siguranță, constituit pentru asigurarea celor mai potrivite măsuri de pază pe parcursul festivităților de încoronare, au fost numiți d-nii: Bianu (inspector general al siguranței din Transilvania), Ovidiu Gritta (prefectul poliției din Arad), Ștefan Bungețianu (inspectorul siguranței din Banat), Ștefănescu (prefect în Timișoara), Rău (subinspector de siguranță), Sava (șeful siguranței locale).

Tuturor celor care doreau să participe la eveniment li se aduce la cunoștință, și în paginile ziarului „Vestea”, faptul că trebuiau să aibă asupra lor actele de identitate pentru a putea intra în oraș, măsura fiind printre primele luate de biroul general de siguranță nou constituit¹⁸.

La Alba Iulia era așteptată mulțime multă, invitați de seamă și popor, atât la sfințirea Bisericii de încoronare, cât, mai ales, la încoronarea suveranilor României Mari. Erau anunțați „35 de episcopi, 400 parlamentari, 1000 de primari și toți atașatii streini”. În ziua de 8 octombrie, la sfințirea bisericii de încoronare, serviciul religios urma să fie oficiat de Mitropolitul Ardealului, dr. Nicolae Bălan, asistat de patru episcopi și un cor compus din 80 de persoane, accesul publicului în cetate fiind permis numai cu bilete de intrare eliberate de către biroul special de siguranță.

Încă din 26 septembrie „Vestea” anunța finalizarea unor lucrări la biserica de încoronare. „Măine, Miercuri, în 27 sept[embrie] se termină lucrările de pictură în biserica încoronării, rămânând până la data de 15 oct[ombrie] să se isprăvească edificiul ce se pregătește în parcul cetății înaintea sălii unirii, din scânduri, unde vor

---

¹⁴ *Informațiuni*, în „Vestea”, Alba Iulia, 25 septembrie 1922, p. 3.

¹⁵ *Vestea*, Alba Iulia, 30 septembrie 1922, p. 3.

¹⁶ *Vestea*, Alba Iulia, 7 octombrie 1922, p. 3.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

lua masa înalții oaspeți care nu vor încape în sala unirii, precum și alte lucruri de curățenie”¹⁹.

La 30 septembrie „Vestea” publică știrea conform căreia lucrările de amenajare a orașului sunt aproape de finalizare, că lucrările “dela Mănăstirea Încoronării sunt terminate, asemenea și celea dela Sala Unirii”, drumul care duce „dela gară la Mănăstire asemenea este terminat”, tribunalele, „în două-trei zile vor fi gata”, „clopotele au sosit și în zilele acestea se vor așeza în clopotniță”, „parcurile sunt terminate demult”, „hotelurile au fost evacuate pentru a adăposti comisiile însărcinate cu aranjarea sărbărilor”, „familiile din Alba Iulia sunt bombardate cu scrisori de la prietini pentru a li se rezerva câte un unghet”, „craitorii și craitoaresele sunt supraîncărcate cu comanda”, „primăria a hotărât procurarea de steaguri noi tricolore”, „metropoliții Ardealului, miniștri, inspectori etc., au fost zilele trecute la Alba Iulia, ca fiecare să-și poată stabili programul”. Totuși, la Alba Iulia „se lucrează mult, se vorbește mai mult și se clăvește și mai mult”²⁰.

În vederea cazării oaspeților, Secretarul General al Comunicațiilor, Al. Popescu, împreună cu autoritățile locale „au început lucrările de încuierare”²¹. În acest scop, printr-o înștiințare, se atrăgea atenția tuturor proprietarilor care aveau locuințe libere, mobilate sau nu, să le anunțe în timp de 24 de ore la oficiul de încuierare, în caz contrar amenda fiind de 1000 lei²².

Au fost luate măsuri pentru aranjarea unităților militare în vederea încoronării, atât pentru Alba Iulia, cât și pentru București. Se știa că Parada de la Alba Iulia va fi comandată de generalul Cihovski, comandant Corp VII Armată Sibiu, iar cea de la București de generalul Jiteanu. „Vestea” informa că: „Au sosit deocamdată în localitate un grup de sergenți de stradă, detașați pe lângă serviciul de siguranță pentru întreg timpul cât decurg pregătirile și sărbătorile încoronării”²³.

În articolul *Buletinul zilei. Situația internă*, publicat în „Vestea” din 7 octombrie 1922, se anunța că: „Mâne, Duminecă, în 8 oct[ombrie] are loc sfințirea bisericii de încoronare. Spre acest scop, încă azi seara, vor sosi în localitate I.P.S. Metropolitul dr. Nicolae Bălan, cu reprezentanții clerului din Ardeal, Banat, Bucovina și vechiul regat, începându-se privegherea conform ritului ortodox. Pentru darea onorurilor militare se vor concentra contingentele 1904 – 1920 din Rgt. Vânători Târgoviște, 3 Vânători Ploști, 1 Vânători de munte și 3 Vânători de munte Brașov și Rgt. 7 Artilerie”.

În 8 octombrie 1922 are loc sfințirea Bisericii de încoronare. A doua zi, în „Vestea” apare un articol consistent, în care este prezentat albaulienilor întregul eveniment. „În ziua de 8 octombrie a.c. s'a sfințit la Alba Iulia biserica încoronării. La ora 8 dimineața s'a oficiat un serviciu religios în biserica greco-orientală. Slujba a fost făcută de I.P.S. Mitropolit al Transilvaniei Dr. Nicolae Bălan, Arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, Bartolomeiu al Râmnicului, Nicolae Ivan al Clujului, protopopul

¹⁹ *Informațiuni*, în „Vestea”, Alba Iulia, 26 septembrie 1922, p. 3.

²⁰ *Informațiuni*, în „Vestea”, Alba Iulia, 3 octombrie 1922, p. 3.

²¹ *Sfințirea bisericii de încoronare*, în „Vestea”, Alba Iulia, 25 septembrie 1922, p. 3.

²² *Informațiuni*, în „Vestea”, Alba Iulia, 26 septembrie 1922, p. 3.

²³ *Ibidem*.

Teculescu și 20 de preoți din împrejurime. Răspunsurile au fost date de corul catedralei din Sibiu, compus din 50 de persoane sub conducerea d-lui Timoteiu Popovici, profesor de muzică. La ora 9 dimineața toată asistența s'a îndreptat spre cetate. La ora 9 și un sfert a început slujba pentru sfințirea bisericii de încoronare, unde peste câteva zile se va mirui primul Rege al României Mari. Tot cu această ocazie s'a hirotonosit și un preot. După ce a miruit zidurile sfântului locaș, I.P.S. Mitropolit a ținut o predică prin care arăta însemnătatea acestui oraș. [...] Prezenți, d-nii miniștrii Văitoianu, Moșoiu, Banu și Constantinescu, dl Alex. Popescu secretar general la comunicații și membru în comisia de încoronare, dl Petrini secretar general la finanțe Cluj, dl V. Ispir secretar general la culte, dl Zigira Samurcaș directorul muzeului etnografic, dl prefect al județului dr. Camil Velican, dl Romulus Voinescu directorul general al siguranței, dl gen. Nicoleanu prefectul poliției capitalei, dl gen. Glodeanu comandant al div. 21 Infanterie, dl gen. Stavăr comandant al jandarmeriei, dl Ovidiu Gritta prefectul poliției din Arad, dl dr. Meteș prefectul Clujului, dl dr. Constantinescu președintele Tribunalului, dl dr. Colbazi, dl prim-procuror dr. Velican, d-nii senatori Th. Mihali, Ignot Mircea, Tripoli, dl deputat Boeriu, dl prefect de poliție N. Stănescu, dl Caranfil polițai de Bacău, dl prof. Comanescu, dl agronom Ioan Tănase, dl consilier Debu, dl șef al poliției locale Barițiu, dl Cornel Sava șeful siguranței locale, dl dr. Fehér. Din partea primăriei au fost aproape toți reprezentanții. La ora 1 a avut loc un banchet la care au luat parte 80 de persoane. Banchetul a avut loc în restaurantul Truția din parcul orașului. După terminarea banchetului oaspeții au plecat cu un tren special spre Cluj”²⁴.

După evenimentul sfințirii constatăm, cu ajutorul articolelor din „Vestea”, că pregătirile acestuia, deși au existat, nu au fost și suficiente. Au existat păreri diferite în legătură cu felul în care arăta biserica, unii erau nemulțumiți, alții, dimpotrivă. „Biserica e prea mică, zic unii, e ca un giuvaer, zic ceilalți. În urmă și unii și alții convin că așa cum este făcută exprimă caracterul bisericilor noastre. Ca înfățișare esterieară e modestă, dar cu atât mai bogată în interior. Cred că nici cel mai pretențios nu poate cere altceva decât acest caracter specific românesc. Aceasta a fost ținta tuturor lucrărilor încoronării. Monumentalitatea lor nu rezidă în proporții colosale, ci în alte însușiri inerente stilului nostru”²⁵.

Ziua de 15 octombrie era așteptată cu înfrigurare de întreaga țară și, mai ales, de albaiulieni. La serbările încoronării suveranilor României Mari la Alba Iulia, în 15 octombrie 1922, urmau să se desfășoare Te Deum-uri la toate bisericile din țară, indiferent de confesiune, și în toate comunele se stabilise să se tragă clopotele. „În orașele reședință de județ încoronarea se va anunța cu 101 lovituri de tun. În cele trei zile cât vor dura serbările, toate autoritățile, toate magazinele și fabricile vor fi închise. În școli și la unitățile armatei se vor ține cuvântări”. În toate orașele, seara, fuseseră stabilite retrageri cu torțe și cu muzică militară. În 16 octombrie urma defilarea tuturor primarilor din țară în fața suveranilor, iar în 17, ospățul primarilor în Parcul

---

²⁴ *Solemnitatea sfințirii bisericii de încoronare*, în „Vestea”, 10 octombrie 1922, p. 1.

²⁵ „Vestea”, Alba Iulia, 15 octombrie 1922, p. 4.

Carol din București. De asemenea, „comunele vor fi pavoazate, iar seara se vor face luminații. Edificiile și clădirile publice vor arbora drapelul național”²⁶.

Orașul era pregătit de sărbătoare, oamenii, emoționați, așteptau familia regală. Ziarul „Vestea” cuprinde articole care arată starea febrilă a unui mic oraș transilvănean aflat în fața unui mare eveniment. Sunt făcute descrieri ale orașului, sunt arătate sentimente trăite de oameni. Se arată că: „Alba Iulia e o pădure de flamuri! Orașul începe a-și lua aspectul de sărbătoare. Mulțime multă. Înalți funcționari trec grăbiți. Autocamioane nenumărate transportă soldați, echipamente. Lumea aleargă pe jos, cu trăsura, cum poate. [...] Un spirit nou, o adevărată bucurie ne cuprinde. Fețele se înviorează, ochii scânteiază căci facem pregătiri pentru încoronare. [...] Noi am uitat certurile politice, am uitat dezbinările și am redevenit bunii, însuflețiii Români de altă dată și pare că te simți mai bine, mai fericit. O mulțime de lume ș'a anunțat sosirea. Vechi preteni ș'au dat întâlnire la Alba Iulia și un suspin ușurător ca după o boală grea își face loc din piepturile tuturor: oricât am cârti, totuși e mult mai bine în România Mare”²⁷.

La 15 octombrie 1922, pe prima pagină din „Vestea” se anunța că a sosit ziua cea mare. „Săltați munților! Dați glas apelor! – că a sosit ziua cea mare, Ziua Încoronării. [...] Iar tu, poporul român! Saltă și te bucură, cu bucuria cea mare ce ai avut-o vreodată, decând destinul te-a sădit pe aceste plaiuri. Bucură-te că azi se desăvârșește minunea, pe care Domnul Dumnezeu părinților tăi a făcut-o cu tine, dându-ți libertatea și dăruindu-ți stăpânirea deplină asupra moșiei tale strămoșești. Bucură-te că astăzi coroana țării tale, topită în focul de la Mărăști, turnată în tiparul săpat de brațul voinic al Dorobanțului la Mărășești și ciselată pe țermurii Tisei, se așează pe capul celui mai bun și mai glorios Domnitor al tău și a celei mai mândre și mai inimoase Domnițe a ta! Se încheie azi istoria! Se pune punct cronice! De-acum se vor urzi basmele. Se vor înfiripa poveștile pe care nepoții de azi le vor preda nepoților lor cari vor urma, începând cu a fost odată ca-n povești, despre marea și fericita zi a încoronării. Ci noi, cei de astăzi, toți în genunchi, mulțumind Tatălui ceresc pentru toate câte a făcut nouă, cu glas înalt să strigăm: Să trăiască M.S. Regele Ferdinand I întâiul Domnitor încoronat al tuturor Românilor! Să trăiască M.S. Regina Maria, prima Domniță încoronată a tuturor Românilor! Să fie în veci, în strălucire și în întregime Coroana Română!”²⁸

La Alba Iulia, în 15 octombrie totul s-a desfășurat conform programului. La aceste festivități au participat reprezentanți ai caselor regale europene, reprezentanți ai guvernului și ai parlamentului român, ai cultelor din România, reprezentanți ai armatei, ai administrației centrale și locale, oameni de cultură, mulțimi de oameni. La festivitățile de la Alba Iulia au luat parte reprezentanți din 13 state ale lumii, ca o confirmare internațională a Unirii Românilor într-o Românie Mare. Printre aceștia au fost prezenți la ceremonia de încoronare a regelui Ferdinand I și a reginei Maria, reginele Maria a Iugoslaviei și Elisabeta a Greciei, principesa Beatrice de Bourbon și

²⁶ *La serbările încoronării*, în „Vestea”, Alba Iulia, 7 octombrie 1922, p. 2; *Ordonanța nr. 1, dată de primarul orașului Alba Iulia, dr. Aurel Sava*, în „Vestea”, 7 octombrie 1922, p. 3.

²⁷ *Frigurile încoronării*, în „Vestea”, Alba Iulia, 7 octombrie 1922, p. 1.

²⁸ Ion Teculescu, *Ziua Încoronării! 2/15 Octomvrie 1922*, în „Vestea”, Alba Iulia, 15 oct. 1922, p. 1.

ducele de York. Au fost prezenți, de asemenea, ducele de Genova, unchiul lui Victor-Emanuel al III-lea, pentru Italia, viitorul rege George al VI-lea, pentru Anglia, infantele Alfonso de Bourbon pentru Spania, mareșalul Foch pentru Franța, generalii Henri Berthelot și Maxime Weygand. În localitate au fost prezenți și numeroși reprezentanți ai presei străine, trimiși speciali ai marilor cotidieni: Lumby de la „Times”, Frankl de la „Photograph Times”, Lenworhy de la „Agenția Asociat”, Thomas Grant de la „Daily Mail”, Ryan de la „Photograph Chicago Trib”, Holban de la „Northern News Service”, Chayal de la „Paris Journal”, Chazal de la „Paris Journal”, Calza de la „Agenzia Italiana”, Bateman de la „The Observer”, Boxhall de la „Daily Mail”, Borgli de la „Giornalle de la Serra”, Hillard de la „Near East”, Strelisker de la „Vossiche”, Costa Foru de la „Agenția Americană”, Delort de la „Capital” etc.²⁹. Datorită diferendelor de natură politică dintre personalitățile vieții politice românești au fost prezenți la Alba Iulia doar Brătianu, Iorga și Averescu, Mărdărescu și Văitoianu, Ferechide (președintele Senatului) și Orleanu (președintele Camerei Deputaților).

Pe tot parcursul desfășurării evenimentului mulțimile au fost prezente în număr mare. „Toate străzile erau pline de lume și abia puteai să te miști în mulțimea acelora care din toate unghiurile țării au năvălit în Alba Iulia. Întreg sufletul neamului românesc era concentrat și vibra în cetatea sfântă a lui Mihai Viteazul”³⁰. Mai mult, întreg aspectul orașului încoronării era feeric. „El îți face impresia unei păduri nesfârșite de drapele. De la gară, cele două străzi principale, una care duce în centrul orașului și cealaltă nouă, construită în anul acesta, care duce de-a dreptul în Cetate, la Catedrală, și pe care trece cortegiul regal, erau largi și curate, având de o parte și de alta stâlpi înfășurați în verdeață, iar la mijloc încinși cu o ghirlandă mare de flori. În fiecare stâlp era fixat un drapel național”³¹.

Analizând articolele din „Vestea”, se poate constata că presa locală a fost foarte activă, profitând de acest eveniment cu totul excepțional pentru o urbe mică. Cu câteva luni înainte, „Vestea” a început să publice articole legate de încoronare, cu scopul de a pregăti terenul și de a informa oamenii locului cu privire la eveniment. La început, informațiile, grupate în câteva rubrici, au avut un caracter general, pe măsura trecerii timpului și a apropierii evenimentului ele devenind mai amănunțite, parte dintre ele fiind preluate direct din presa centrală, parte, prelucrate. Există și numeroase articole în care sunt comunicate informații cu caracter local, care făceau referire la măsurile luate de factorii decizionali locali pentru pregătirea evenimentului, pentru pregătirea orașului, cosmetizarea lui, finalizarea unor lucrări de construcție, în cazul Bisericii de Încoronare, și a unor lucrări de restaurare, în cazul Sălii Unirii, de asigurare a cazării oaspeților, de asigurare a pazei acestora etc. Unele articole oferă informații strict tehnice, pe zile și ore, prin prezentarea programului, a participanților, altele descriu și întrețin starea emoțională, de așteptare, a românilor. În majoritatea cazurilor, critice sau nu față de stările de lucruri constatate în teritoriu, articolele

---

²⁹ „Vestea”, 15 octombrie 1922, Alba Iulia, p. 5; Giurgiu, Cristea, Rustoiu, Cutean 2013 – Giurgiu, Cristea, Rustoiu, Cutean, *Regii României Mari la Alba Iulia*, Alba Iulia 2013, p. 26.

³⁰ Ion Teculescu, *Ziua Încoronării! 2/15 Octomvrie 1922*, în „Vestea”, Alba Iulia, 15 oct. 1922, p. 1.

³¹ *Idem*.

vădesc și un caracter mobilizator pentru comunitate, de solidarizare a tuturor în fața unui asemenea eveniment. Multe dintre articole sunt semnate de protopopul Ioan Teculescu, unul dintre apărătorii cauzei românismului în zonă.

Cele câteva zeci de articole din ziarul albaiulian „Vestea”, prin informațiile interesante legate de starea de spirit a unui oraș mic devenit gazda unui asemenea eveniment, grație trecutului său istoric, contribuie la completarea și consolidarea bazei de date privind încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria ca suverani ai României Mari. Sunt informații diverse, care vizează și aspecte diverse, precum cele legate de urbanism local, de instituțiile locale implicate, făcând cunoscute numele personalităților locale de atunci angajate în pregătirea festivităților.